

PKK'nın Kontrolündeki Diyarbakır

İkinci PKK Açılımının Diyarbakır Üzerindeki Etkileri

Ali Aydın AKBAŞ

Yazar Hakkında

1977 tarihinde Adana'da doğdu. İlkokulu, Ortaokulu ve Liseyi Ankara'da tamamladı. Yüksek Öğrenimini Elazığ Fırat Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde tamamladı. Yurtdışında ihtisas eğitimi gördü. Son 15 yıldan buyana Diyarbakır'da yaşayan ve çalışan Ali Aydın Akbaş 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü'nde Bilimsel Danışmandır.

Yayınları "Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)", Doğu Raporu, (Kripto Yayınları Ankara 2011,) Prof. Dr. Ümit Özdağ ve İkbâl Vurucu ile birlikte.

Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah zamanında Mayıs 1085'de Türk hakimiyetine giren ve kesintisiz 928 yıldır bir Türk kenti olmaya devam eden Diyarbakır, bugün Kürtçü hareketin merkezi durumundadır. Bu durum son 30 yılda yavaş yavaş gelişirken, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyelerin BDP kontrolüne geçmesi ile büyük bir ivme kazanmış ve 21 Mart 2013'de gerçekleşen Nevruz kutlamalarından sonra zirve yapmıştır. Diyarbakır günümüzde de Kürtçü siyasetlerin temel argümanlarının oluşturulduğu daha sonra Güneydoğu Anadolu bölgesine ve Türkiye'ye yayıldığı, Irak'ın kuzeyindeki Bölgesel Yönetimin bütün dikkati ile takip ettiği, bölgede çıkarı olan ulusların ve çok uluslu şirketlerin sürekli nabzını tuttuğu bir politik/fikri üs noktasıdır.

AKP Hükümeti terör örgütü ile temas konusunda ilk adımı 2005'de atmış ve 2008'de "Oslo Süreci" çerçevesinde karşılıklı görüşmelere dönüştürmüştür. Ocak 2009'da TRT-Şeş'in yayına başlaması ile başlaması sonrasında Temmuz 2009'da PKK/Kürt Açılımı resmen açıklanmıştır. Ağustos 2010'da yaşanan Habur Travması sonrasında Açılım süreci sarsıntıya girmiştir. 14 Temmuz 2011'de PKK'nın Diyarbakır/Silvan'da gerçekleştirmiş olduğu ve 13 askerimizin şehit olduğu saldırı ile Açılım sona ermiştir. Silvan'da saldırının gerçekleştiği gün PKK, Diyarbakır'da Demokratik Toplum Kongresi'nin kurulduğunu ilan etmiş ve "demokratik özerklik"

"21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü" (21YYTE)

21.YYTE; Türkiye ve dünyadaki millî güvenlik stratejileri, ekonomi, hukuk, enerji/enerji güvenliği, nükleer enerji/ nükleer silahlanma, enformasyon/bilgi iletişimi, anayasal düzen, hukuk, adalet, düşük yoğunluklu çatışma (terör ve terörizm), teostratejik araştırmaları demokrasi ve sivil toplum araştırmaları gibi işlevsel ana konular ile, çevre/Türk Dünyası ülkeleri ve küresel/bölgesel güçler ile uluslararası örgütlerdeki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeleri Türkiye'nin millî menfaatleri ve ulusal güvenlik gerekleri, doğrultusunda incelemek ve bu alanlarda ciddi çalışmalar yaparak alternatif politika, strateji, program ve projeler üretmek amacıyla 01 Aralık 2005'de kurulmuştur. 21.YYTE'de kurulma amacına uygun olarak aşağıdaki araştırma gurupları kurulmuştur.

- Anayasal Düzen, Hukuk, Adalet Araştırma Gurubu
- Bio ve Gen Teknolojileri Araştırma Gurubu
- Teostrateji Araştırmaları Gurubu
- Millî Güvenlik Stratejileri Araştırma Gurubu
- Enerji ve Enerji Güvenliği Araştırma Gurubu
- Düşük Yoğunluklu Çatışma (Terör ve Terörizm) Araştırma Gurubu
- Enformasyon ve İnternet Teknolojileri Araştırma Grubu
- Ekonomi ve Küreselleşme Araştırma Gurubu
- Rusya Araştırma Gurubu
- Amerika Araştırma Gurubu
- Avrupa Birliği Araştırma Gurubu
- Avrasya-Türk Dünyası Araştırma Gurubu
- Orta Doğu Araştırma Gurubu
- Balkanlar-Kıbrıs Araştırma Gurubu
- Çin-Uzakdoğu Araştırma Gurubu
- Orta Asya Araştırmalar Merkezi
- Rus Slav Araştırmalar Merkezi
- Orta Doğu ve Afrika Araştırmaları Merkezi
- Balkanlar ve Kıbrıs Araştırmalar Merkezi
- Amerika Araştırma Merkezi
- Avrupa Birliği Araştırmalar Merkezi
- Güney Kafkasya – İran – Pakistan Araştırmalar Merkezi
- Asya – Pasifik Araştırmalar Merkezi

ilanına gitmiştir. Böylece birinci açılım süreci sona ermiş ve PKK terör sürecini başlatmıştır. Mayıs-Kasım 2012 döneminde 132 asker, 31 polis, 16 geçici köy korucusu şehit olmuşlardır. Aynı dönemde 438 terörist öldürülmüştür. Birinci Açılım Sürecini, PKK'nın kent ayaklanmalarını engellemek için yapılan KCK tutuklamaları izlemiştir. 2012 yazı, PKK'nın Türkiye'nin dikkatini Suriye'nin Kamışlı bölgesinde gerçekleşen PKK/PYD otoritesi tesisinden uzaklaştırmak için gerçekleştirdiği Hakkâri'de alan hâkimiyeti çatışmaları ile geçmiştir.

26 Eylül 2012'de Başbakan Erdoğan'ın "İmralı ile görüşmeler tekrar başlayabilir" açıklaması sonrası 2013'de, Abdullah Öcalan ile yapılan görüşmeler neticesinde AKP Hükümeti "İkinci Açılım" sürecini başlatmıştır. Bu çerçevede A. Öcalan, Hükümete, üzerinde güvenlik bürokratları ile çalışılan ve anlaşılan bir plan sunmuştur. Bu planın üç aşaması bulunmaktadır. Birinci aşamada PKK'nın dağlarda bulunan kadroları, Öcalan'ın emri ile terör eylemlerini durduracak/ateşkes ilan edecek ve Türkiye dışına çekileceklerdir. Birinci aşama devam ederken, TSK, Jandarma, Emniyet ve korucular da PKK'ya karşı operasyonlarını durduracaklardır. PKK'nın terör eylemlerini durdurması ve yurtdışına çekilmesinin yarattığı olumlu kamuoyu, AKP Hükümeti'ne ikinci aşamada PKK'nın talep ettiği anayasal ve yasal siyasi reformların yapılmasına imkan verecektir. Öcalan tarafından normalleşme diye adlandırılan üçüncü aşamada ise Öcalan dâhil PKK mensupları için, adına genel af denilmese de hepsinin serbest kalmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılmasına karar verilmiştir.

Öcalan'ın planı; Kandil'deki PKK şefleri tarafından bölgesel konjektürün PKK'nın çok daha kazançlı çıkabileceği bir süreci vaat ettiği düşüncesi ile eleştirilmiştir. Ancak PKK içinde Öcalan'a doğrudan karşı çıkacak, bir irade olmadığı için Kandil'deki şefler, Öcalan'ın planını kabul ettiğini açıklamışlardır. Kandil'deki PKK şefleri planı kısmen uygulamak ile birlikte, PKK'nın geri çekilmesini Ağustos 2013 sonuna kadar gerçekleştirmemişlerdir. Hatta, BDP aracılığı ile "Bütün gerillaların çekilmesi konusu söz değildi. Önemli olan ateşkesdi" şeklinde açıklamalar yapmışlardır.

PKK, AKP Hükümeti'nin Öcalan ile uzlaşılmasını, terör örgütünün Türkiye Cumhuriyeti'ni yenmesi olarak kendi tabanı başta olmak üzere bütün Güneydoğu Anadolu kamuoyuna kabul ettirme doğrultusunda önemli bir mesafe al-

mıştır. Nitekim KCK'nın yan kuruluşu DTK'nın başkanı Ahmet Türk yaptığı bir konuşmada "Kürtler geçmişte savaşta hiç kaybetmedi, hep siyaseten kaybetti. Rehavete kapılıp 'her şey tamam' dersek yanılırız. Süren müzakerelerin tarihi anlaşmayla sonuçlanması için Kürtler eskisinden daha fazla siyasi alana müdahale etmeli" derken, BDP Genel Başkanı Demirtaş ise "Artık Kürt inkarı bitti, kimlik kazanıldı" diyerek bunu açığa vurmuştur.

KCK unsurları kahvehanelerde, ev sohbetlerinde vb. ortamlarda "Savaşı PKK kazandı, devlete diz çöktürdük, öyle eskisi gibi bizleri kandıramazlar. Önderlik(Öcalan), öyle hemen tuzağa düşecek birisi değildir. İmralı'da devletle protokol imzalamış. Önce gerillayı pasif duruma geçirecek, ardından da adı genel af olmasa da içeriği öyle olan bir af çıkarılarak gerillanın siyaset yapması ve oluşturulacak özerk yapının temel taşı olmasına imkân tanınacak. Sonraki adımlarda da TBMM'de çıkarılan kanunlarla Kürt kimliği resmen tanınacak, adı konulmamış özerklik getirilecek. Sonunda da Önderlik serbest bırakılarak aramıza katılacak. Siz direnmeye devam edin, sokakları terk etmeyin, bizler burada eylemleri ne kadar yükseltirsek Önderliğin yürüttüğü müzakere süreci o kadar başarıya ulaşacaktır" şeklinde konuşmalar yaparak PKK'yı destekleyen tabanının moral motivasyonunu üst düzeyde tutmayı, heyecanları istismar edilen gençliğe dağın yolunu göstermeyi amaçlamaktadırlar.

PKK, ikinci açılım sürecini, Güneydoğu Anadolu'da bir PKK/KCK devleti inşa etmek doğrultusunda istismar ederken, dağ kadrolarını Irak ve Suriye'ye çekmek yerine binlerce yeni katılım ile güçlendirmiştir. Örgüt, ikinci açılım sürecinde 1984'den buyana terörün zirvede olduğu 1992-1994 sürecinde bile elde edemediği etkinliğe 2013'de ulaşmıştır. Bunun temel nedeni, AKP Hükümetinin Öcalan ile müzakere konularında anlaşarak, PKK'yı Kürtlerin temsilcisi olarak kabul ederken, PKK'yı meşrulaştırmış olmasıdır.

Bu raporun konusu, yukarıda anılan ve PKK propagandasının sonucu olan örgütün Türkiye Cumhuriyeti'ni yenmesi; hükümetle müzakereler neticesinde meşrulaşması ve gelecekte bölgeyi yöneteceği inancı ile ilgili fikir dalgalarının en yoğun olarak yaşandığı Diyarbakır'daki etkilerini yer yer zararın bizzat şahit olduğu ve yaşadığı somut örnekler ile ortaya koymaktır. Bu çalışma klasik bir rapordan çok gözlemlerin mümkün olduğunca rapor formatında aktarılarak, Diyarbakır'a gelemeyenlerin bu kentte neler olduğunu anlamalarına yardımcı olmak amacı ile hazırlanmıştır.

PKK'nın Paralel Devlet Kurma Çalışmaları

Prof. Dr. Mehmet Altan, Güneydoğu Anadolu gezisi sonrasında bölgede tespit ettiği durumu şöyle ifade etmektedir: "Orada fiili bir durum oluşmuş. Hükümetle İmralı arasında,

BDP'nin de dahil olduğu süreç, şimdi tek başına kaldı, kendi kendine işliyor. 'Buraları bizim' eğilimi ağır basıyor. Sanki, Ankara orayı bırakmış."³ Ne yazık ki, Altan'ın tespiti doğrudur. Ankara'nın Güneydoğu Anadolu'yu bırakmış olduğu, bölgede artık "geçici" olduğu düşüncesi yaygınlık kazanmaktadır. PKK' da Ankara'nın bu yaklaşımını bölgenin geleceğinin PKK olduğu düşüncesi yaymada kullanmaktadır.

Bu durumu bir fırsat olarak gören PKK paralel devlet kurma çalışmalarına hız vererek "kurumsallaşma" adına geniş bir yelpazede atılımlar geliştirmektedir. İç İşleri Bakanı Muammer Güler'in de ifade ettiği PKK'nın paralel devlet kurma çalışmalarının öncülüğünü ise Demokratik Toplum Kongresi adı verilen kurum üstlenmektedir.⁴ Bu süreçte lokomotif görevini de BDP'ye bağlı belediyeler yürütmektedir. Belediyeler uzun vadede sözde Kürdistan bürokrasisi için bir alan açmaktadır. Ayrıca PKK'nın Güneydoğu Anadolu'da ve Diyarbakır'da "PKK" kaymakamları, PKK "tarım il müdürleri" şeklinde "bürokratik atamalar" yapmaktadır. "Atanan" PKK'lı "yetkililerin" T.C. Kaymakamlarını makamlarında tehdit ettiğine dair haberler basın-yayın organlarında gündeme taşındığı gibi, TBMM'de soru önergeleri ile Hükümete sorulmuştur.⁵

Güvenlik alanında medyaya yansıdığı üzere "asayiş birimleri" kurulmaktadır. Söz konusu örgütlenme Diyarbakır'ın kenar mahallerinin hemen hemen hepsinde faaliyet halindedir. PKK adına vergi toplama, kepenk kapattırma, ceza-

landırma, seçmenin ve seçim merkezlerinin baskı altına alınması gibi faaliyetler "asayiş birimleri" aracılığı ile yürütülmektedir.

Adalet alanında sözde halk mahkemeleri kurularak yargılamalar yürütülmektedir. KCK'ya bağlı olarak faaliyet gösteren mahkemeler aracılığı ile vatandaşların anlaşmazlıklarının çözümü için çalışmalar yürütülmektedir. Diyarbakır'da vatandaşlar devlete vergi ödememeye teşvik edilmektedirler. Elektrik parasını ödeyen yurttaşların oranı çok azdır.

BDP'ye bağlı belediyelerin öncülüğünde özellikle eğitim, kültür ve sosyal alanlarda paralel devlet çalışmaları ön plana çıkmakta ve aleni bir şekilde yürütülmektedir. BDP'li belediyelerce kendi bünyelerinde maddi ve manevi yardımlarla MEB'in Anaokullarına alternatif olarak Kürtçe eğitim veren kreşler⁶, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezlerine alternatif olarak Kadın Destek Evleri ya da Kadın Evleri adları ile eğitim merkezleri, MEB'e bağlı okullar ve dersanelere alternatif olarak Eğitim Destek Evleri⁷ ile kütüphaneler açılmaktadır.⁸

Diyarbakır'da BDP'den seçilen belediyelerde tabelaların/levhaların birçoğunda Kürtçe bulundurulmaktadır. Kurum içerisinde Kürtçe kullanımı için büyük bir özen gösterilmekte konuşmayanlar ayıplanmaktadır. Oysa Diyarbakır'da Türk olduğu için Kürtçe bilmeyen önemli bir nüfus olduğu gibi, Kürt veya Zaza olmakla beraber Kürtçeyi

ve Zazacayı az bilen veya günlük yaşamında sadece Türkçe konuşan çok önemli bir nüfus yaşamaktadır. Belediyelerin bütün Kürtçeleştirme çalışmalarına rağmen, işçi arayan esnafın ilanlarını Türkçe vermekte ısrar etmesi, Kürtçeleştirme çalışmalarının doğal bir süreç değil, siyasal bir süreç olduğunu göstermektedir. Belediyeler ayrıca Kürtçenin yaygınlaştırılması için seferberlik halinde çalışmalar yürütmektedirler. Kürtçe tiyatrolar, Kürtçe çocuk dergileri, Kürtçe dil kursları, Kürtçe pankartlar, Kürtçe işyeri isimlerinin yaygınlaştırılması vb birçok alanda faaliyetler hız kesmeden devam etmektedir.

Diyarbakır çarşılarında artık "Kürdistan" haritalı tişörtler satmak ve satın almak olağan bir durumdur. PKK'nın renk ve amblemleri yandaşları tarafından gururla taşınmaktadır. "Kuzey Kürdistan" ismiyle konferanslar düzenlenmekte ve alınan kararlar "4 bölgesi Kürdistan" için yol gösterici olarak ilan edilmektedir. Kadınlar konferansına davetli olanlar; Kürdistan/Irak, Kürdistan/İran, Kürdistan/Suriye ve Kürdistan/Türkiye olarak yerleştirilmektedir. Bu konferanslar ve açılışlara sözde Kürt Milli Marşı ile başlanmakta ve ölen teröristler için "şehitler" diye anılarak saygı duruşunda bulunmaktadır. Kürdistan ismiyle dernekler kurulmakta, tabelalar asılmakta, yerel seçimler için Kürdistan'lı reklam panoları asılarak propaganda yapılmaktadır. Bu arada Türk Bayrağı asmak, okullarda bile İstiklal Marşı okumak provokasyon yapmak olarak algılanır olmuştur.

Diyarbakır Ekonomisinin PKK Yandaşlarının Eline Geçmesi

Hükümetin İkinci Açılım sürecinde Güneydoğu Anadolu'da meri hukukun askıya alınması diğer bir ifade ile yasaların uygulanmasına izin vermemesi ile Diyarbakır'da (diğer Güneydoğu Anadolu illerinde de) PKK yandaşlarına ekonomi alanında olabildiğine geniş bir alan açılmıştır. Belediyeler eliyle kendi yandaşlarını zengin eden PKK bu kişiler aracılığı ile terör faaliyetlerini sürdüreceği yeni kaynaklar oluşturmaktadır. Başta inşaat, sağlık, tekstil, sebze hali, eğlence sektörü olmak üzere birçok ekonomik alanda örgüte müzahir kişilerin inanılmaz bir şekilde zenginleştiği gözlemlenmektedir. Söz konusu yükselişte PKK'nın silahlı faaliyetlerinin, KCK'nın lobi faaliyetlerinin, örgüt denetiminde yürütülen uyuşturucu gelirlerinden kaynaklı kara paranın ve belediyelerin hukuku, silah olarak kullanmasının belirleyici rol oynadığını ifade edebiliriz.

Diyarbakır Ticaret Odası seçimlerini DTK/BDP tarafından açıkça desteklenerek propagandası yapılan "mavi liste" ezici bir çoğunlukla kazanmıştır. Seçimlerin arka planını ise örgütün baskı ve tehdit uygulamaları oluşturmaktadır.

Ekonomi alanında Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası seçimleri kazanılarak bu alandaki çalışmalarının meyvesi alınmıştır. Zira son yıllarda kent merkezindeki işadamları ya da şirketlerdeki PKK'lılaşıma oranında büyük bir şekilde artış

gözlenmektedir. Kısacası rol Diyarbakır'da artık ekonomik yaşam PKK tarafından kontrol edilmektedir. Bu son derece vahim bir durumdur zira bu sayede hem örgüt yandaşlarına yeni iş sahaları açılmakta hem örgütsel faaliyetlerin sürdürülmesi için kaynak aktarımı gerçekleşmektedir.

Belediyelere eleman yerleştirmeler, belediyelerden park benzeri yerleri kiralamalar, ihale almalar hep "**bedel ödeme**" üzerinden gerçekleştirilmektedir. **Bedel ödeme** kavramı PKK adına faaliyette bulunma, bir dönem dağda bulunma, cezaevinde yatma, bir yakınına dağa gönderme, dağda bir yakınına kaybetme gibi olgularla açıklanabilir. Bu bedel ödeme konusu Diyarbakır'da dillerden hiç düşmez. Belediyeden bir talebi yerine gelmeyen birisi "**biz bedel ödemişiz**" türünden serzenişte bulunur. Başka bir durumda da "bedel ödemediğimiz için" bizim işimiz görülmedi ifadelerine sık sık rastlanır.

PKK'nın, kentin ekonomik yaşamı üzerinde kurduğu baskı unsurlarını nasıl işlettiğini yaşamış birkaç örnek ile verirse mesele daha net bir şekilde anlaşılacaktır.

Diyarbakır için önemli sayılacak bir sektörde fabrika açmaya karar veren bir müteşebbis diğer kurumlardan gerekli izinleri aldıktan sonra belediyeden gerekli olan izni almak için başvurur ancak bütün işlemleri tam olmasına rağmen 10 ay süre ile izin çıkmaz. Artık iyice bunalan işadamı PKK'dan birilerine ulaşır. Bu kişinin aracılığı ile izni verecek yetkili ve ilgisiz 4 kişinin bulunduğu bir mekanda toplanılır. İzni verecek belediye yetkilisi bu kişileri sırasıyla PKK "şehit aileleri temsilcisi", S... derneği temsilcisi, DTK temsilcisi ve KCK temsilcisi olarak tanıtır. Dinlenme ihtimaline karşılık cep telefonundan müzik açılarak sadede gelinir. Kurul adına

bir bayan, işadamına 75 bin lira ödemesi gerektiğini küçük bir not kâğıdına yazarak iletir. İşadamı bu parayı çok bulur yoğun bir pazarlık sonucu 60 bin lirada anlaşılır. Söz konusu kurul adına konuşan bayan "..Bu paranın yine halkımız için kullanacağını bilin. Burada bulunan bizlerin temsil ettikleri sivil örgütlenmeler faaliyetlerini bu tür bağışlar ve vergilendirmeler sayesinde sürdürebilmektedir. Bağışlarınız Kürdistan'ın özgür geleceği yolunda yürütülen eylemlerin gerçekleştirilmesi noktasında son derece önemlidir.." şeklinde bir açıklamada bulunur.

Yine benzer bir olay ile B.'şehir merkezinde karşılaşan aynı zamanda örgüte müzahir bir işadamı kesilen 160 bin liralık "**vergiye**" itiraz eder ve kurulu KCK'nın ilgili birimine şikayet eder. B. Şehrinde kurulan PKK mahkemesi tarafları dinler ancak karar vermek için yeterli görmez ve sorunun kesin çözümünü bölge sorumlusu olan Diyarbakır'daki KCK mahkemesine havale eder. Mağdur Diyarbakır'a gelerek belirtilen adreste sözde mahkemenin huzuruna çıkarak "savunmasını" yapar. Bölge mahkemesi işadamını geçmişteki yardımlarını ve örgüt ile ilişkilerini de göz önünde bulundurarak haklı bulur. Daha da önemlisi olaya neden olan kurulun B. sorumlusunun "özeleştirisi" sini alarak, Kandil 'de yargılanmasına karar verilir. Zira kurulun yetkilisini görevlendiren bizzat Kandil'deki KCK organlarıdır.

Bölgede ticari faaliyet yürüten birçok kişi bu tür olaylarla sık sık karşılaşmakta ve çaresizce boyun eğmektedir. PKK'nın baskılarına boyun eğmeyen iş adamları ne gibi durumlarla karşılaşmaktadır? Son günlerde sık sık medyada yer alan; iş makinelerinin yakılması, şantiyelerin basılması, adam kaçırılması, yol kesilmesi şeklinde yer alan haberlerden de anlaşılacağı üzere PKK'nın silahlı unsurlarının sahneye çıkarak söz konusu kararlara uymayanlara cezalarının faturasını kesmektedir.

PKK'nın ve yandaşlarının Diyarbakır ekonomisi üzerindeki en önemli meselelerinden birisi de PKK denetimindeki uyuşturucu üretimi ve pazarlamasıdır. Bu konuda da Lice PKK için önemli üs olmak durumundadır. Diyarbakır'da faaliyet gösteren ve hükümetle benzer duruş gösteren bir Memur Sendikasının başkanının PKK-uyuşturucu ekseni konusunda söyledikleri önemlidir: "Sürecinin etkisiyle PKK'nın sınır dışına çıkacağı, dağlarda da operasyon olmayacağı düşüncesiyle dağ taş esrar tarlası haline getirildi, deyim yerindeyse esrar tarlası patlaması yaşandı. Önemli bir ayrıntı, ekilen alanların %90 devletin hazine arazisi... Diyarbakır ekonomisinin büyük kısmının kara para üzerine döndüğü biliniyor, 300-500 bin TL'ye varan daire fiyatlarının üretim olmayan bir bölgede olması ilginç olmasına, çok sayıda lüks araç olmasına rağmen, arazi ve arsa fiyatlarının astronomik yükselmesine rağmen ekonomi dönüyor. Kazanılan haram paralar binalarla arabalarla, arsalarla temize çıkarılmaya çalışılmıştır."

Öz Savunma Birlikleri, diğer adıyla YDG-H

PKK, Diyarbakır'ın siyasal, kültürel, ekonomik gündemlerini belirlemek ve paralel devlet inşa etme çalışmalarını Diyarbakır'da "güvenliği tesis etme" çalışmaları ile genişletmiştir. Bu çalışmalar YDG-H adı ile adını duyurmaktadır. YDG-H Abdullah Öcalan'ın "öz savunma birlikleri" olarak adlandırdığı yasa dışı oluşumdur. PKK'nın milis yapılanmasının formatlanmış bir versiyonu olan bu oluşum şehirlerde PKK korkusunun devam etmesi, vatandaşın üzerinde oluşturulan şiddet tehdidinin sürdürülebilmesi için öne sürülmüştür. Çözüm süreci adı verilen malum süreçte bölgede yaşayan insanların "PKK artık çekiliyor, bölgede huzur olacak, eylemler sona erecek" diye rahatlayarak örgütün talimatlarını kayıtsız şartsız yerine getirmekten geri durması ihtimali göz önünde bulundurularak bu oluşum Kandil tarafından hayata sokulmuştur.

Diyarbakır'da Fiskaya adlı bir kenar mahallesinde faaliyete geçtiğini duyuran ve kendilerine YDG-H Murat İzol Asayiş birimi adını veren örgüt Dicle Üniversitesi ile şehir arasında ulaşımı sağlayan yol üzerinde onlarca eylem gerçekleştirerek semtin bir "kurtarılmış bölge" imajı oluşmasını sağlamıştır. Söz konusu semt Dicle Irmağı kenarında hazine arazilerinde onlarca esrar tarlasının bulunduğu bir coğrafyada yer almaktadır. Şehrin içerisinde yer almasına rağmen söz konusu tarlalarda senede iki defa esrar hasadı gerçek-

leştirilmekte ve aynı örgüt yandaşları tarafından da pazarlanmaktadır.

Diyarbakır'ın Bağlar, Şehitlik, Huzur Evleri semtlerinde de benzer oluşumlar faaliyet halindedir. Öz savunma birlikleri kavramının özü de mahalle mahalle oluşturulacak milis kuvvetleridir. Bu itibarla bu örgütlenmenin söz konusu mahallelerde ortaya çıkması da işin özüne uygun görünmektedir.

Emniyet birimleri tarafından bilinmeyen, daha açık bir ifade ile suça karışmamış, unsurlar Kandil'de gerekli eğitimleri aldıktan sonra söz konusu semtlere gelerek örgüt yandaşlarına her türlü teorik ve pratik eğitim vermekte ve şehrin bu bölgelerinde her türlü terör faaliyetinin sürdürülmesine ortam hazırlamaktadır. Son günlerde medyada da yer alan oluşumun ortaya çıkmasında benzer bir süreç takip edilmiştir.

PKK Yapısal Şiddeti Diyarbakırlıları Esir Almıştır

PKK Açılım Sürecinin vermiş olduğu moral üstünlük ve gelecekte bölgeyi PKK yönetecek propagandası ile bütün Diyarbakır halkı üzerinde yapısal şiddete ve şiddete dayalı bir PKK otoritesi oluşturmuştur. Şehirde kepenk kapatma eylemi düzenlediği zaman merkez ilçe olan Bağlar'da PKK yan-

daşı olan parti adayları yüzde 60 oy almış olmasın rağmen yüzde doksanın üzerinde kapatma olmaktadır. Söz konusu eylemlerde AK Parti milletvekillerine ya da il yöneticilerine ait işyerlerinin dahi kapandığına şahit olunmaktadır. Bu konuda bizim sürekli dinlediğimiz, yaşadığımız örgüt baskısının nasıl cereyan ettiğinin bir gazetecinin taksici esnafı ile yaptığı görüşmede dile getirmesi son derece önemlidir. Nevruz kutlamaları için Diyarbakır'a gelen bir gazeteci ile bir taksici esnafı arasında geçen diyalog şöyledir:

"...*Tedirginliğin en önemli kaynağının aslında örgüt olduğunu, konuştuğumuz bir taksici çok güzel özetledi. Devletin geçmişte çok ciddi yanlışları olduğunu ve bu yanlışların kenti bu hale getirdiğini belirten taksici şöförü Diyarbakır'da yaşadıklarını şu sözlerle anlatıyordu:*

"*Bizler bıktık bu silahlardan. Bir dönem devletin baskısı vardı. Şimdi örgütün baskısı. Örneğin bazen komutan, polis müşterimiz oluyor. Onlarla sohbet ettiğimiz için örgüt bizlere baskı yapıyor."*

"*Halk desteği var mı örgüte" dediğimizde "İnsanların çoğu korktuğu için destek veriyor" yanıtını verdi. Taksici bu korkuyu şöyle anlattı: "Kepenk kapatmayan esnafın dükkanına Belediye, zabıtasını gönderiyor. Bir eksik bulup ceza yazıyor. Gel de kepenk kapatma, korkma. Mesela partinin adamları var esnaf olarak. Onlar istedikleri gibi dükkanlarını açıyorlar. Ama gariban esnaf, para kazanması gerekirken korkudan kepengini kapatmak zorunda."¹⁰ Söz konusu durum bölgede esnafın ne derece baskı altında olduğunu göstermesi bakımından oldukça önemlidir.*

Bölge genelinde insanların gözü ve kulağı Ankara'da ama Ankara'dan çıkan ses PKK yandaşları ile aynı paralelde olursa vatandaşın yöneleceği yer kesinlikle Ankara olmayacaktır. Belki Kandil olur, belki Erbil olur ama mutlak surette Ankara olmayacaktır. Ankara tavrını net olarak ortaya koyar, örgüte göz açtırmayacağını belli eder, vatandaş örgütün her türlü şiddetinden koruyacağını etkili bir şekilde gözler önüne sererse, bölge insanı Ankara'dan yana tavır alacaktır. Bu durum 1992-1993 sürecinde, PKK terörünün zirveye çıktığı dönemde görülmüştür. O yıllarda Diyarbakır'da önemli bir çoğunluk Kürdistan'ın ilan edileceği, devletin ne zaman bölgeden çekileceği konularını tartışmıştır. Ama devletin koyduğu tavır ile dengeler tersine dönmüştür.

Bugün gelen noktada vatandaş yine Kürdistan'ın ne zaman ilan edileceğini, özerkliğin ne tür olacağını, karakolların ne zaman boşaltılacağını yani kısacası "**TC'nin askerini**" ne zaman ve nasıl çekeceği gibi konuları konuşmaktadır. Bölgede durum 90'lı yıllardan çok daha vahim durumdadır. KCK/DTK'lılar oluşturdukları komiteler aracılığı ile köy köy, sokak sokak, ev ev gezerek vatandaşa kuracakları düzeni anlatmaktadırlar. Söz konusu propagandalara inanıp da dağın yolunu tutan yüzlerce genç var. Öyle birilerinin dediği gibi

süreç PKK'yı geriletmiyor aksine tarihinde yaşadığı en üst moral, motivasyon ve desteği kazandırıyor.

PKK'ya Katılımlarda Büyük Bir Artış Yaşanmaktadır

Diyarbakır son 30 senede dağa çıkışların belli bir ortalama devam ettiği bir şehir olmuştur. Ancak ikinci açılım süreci ile birlikte hem kırsaldan hem de şehirden dağa çıkışlar önceki dönemlerin oldukça üzerinde seyretmektedir. Çatışmaların en üst seviyede cereyan ettiği 1992-93 yıllarındaki dağa çıkışın bir benzeri, sözde çözüm sürecinin devam ettiği bir dönemde yaşanmaktadır.

Bu seferki çıkışların diğerlerinden biraz farklı olduğu gözlenmektedir. Zira önceki dönemlerdeki dağa çıkışlarda teşvik edici temel etkenler; yasaklar, güvenlik güçlerinin şiddeti, terör örgütünün zorlamaları ve uzak ihtimalli bağımsızlık hedefi olarak ortaya çıkmaktaydı. Bu defaki çıkışların temel etkenleri yakın zamanda kurulacak bir statüsü belirlenmiş yapıda görev almak, uluslararası konjonktür müsait olduğu bir zamanda gerçekleştirilmesi muhtemel bir ayaklanmada kitleleri hareket ettirmede öncü roller oynamak olarak görünmektedir. Özellikle kırsal kesimlerde müzakere sürecinin sonucunda kurulacak devlette polis, zabıta gibi görevler için Kandil'de eğitim verileceği, zaten kısa bir süre sonra af çıkacağı propagandaları ile kitlesel katılımların meydana geldiği Diyarbakır'da dilden dile dolaşan bir söylentidir.

Başbakan yardımcısı Bülent Arınç 24 Temmuz 2013'de son dönemde gerçekleşen PKK'ya katılımlardan bahsederken, "Katılımların yüksek olduğu kanaatinde değiliz. Bu katılımların amacının ölecek veya öldürecek nitelikte değil, başka amaçlarla olduğunu biliyoruz. Gelecek kaygısı. Yani dağa çıkışlar eskiye oranla daha nitelikli bir hal aldı" diyerek, PKK'ya katılımların bağımsız Kürdistan fikrinin temel bulmasından kaynaklandığını ifade etmiştir.

Belki bu katılım iddialarını okuyup da "Bu kadar komik iddialarla dağa çıkılır mı, bu olay bu kadar basit mi" diye düşünenler olabilir. Lakin olayların arka planı çok açıktır. Çocuğu dağa giden ailenin etraftaki yükselen itibarı, aile üyelerinin belediyeler aracılığı ile güzel bir işe yerleştiği gerçekliğini gören gençlerin bir de "müzakere sürecinde" örgüt yanlılarının dediklerinin birer birer gerçekleştiğini gördükten sonra anlatılan herşeye inanmaları gayet normal geliyor.

Örgütün son dönemdeki dağa çıkışlarda daha önceleri az da olsa uydukları yaş sınırlaması tamamen kaldırılmıştır. Öyle ki son açılım döneminde daha ortaokul çağındaki öğrencilerin dağa gönderildiği gözlemlenmektedir. Bu bir iddia değil bizzat birinci kaynaklardan elde edilen bir bilgidir. MEB merkezi kayıt sistemindeki devam devamsızlık sisteminden özellikle 7. ve son sınıf öğrencilerinin durumlarına bakılırsa bu gerçeklik net olarak görülebilir.

Bütün bu gelişmelerin ışığında 17 Ağustos 2013'de Diyarbakır/Hazro'da üç çocuklarının PKK'ya katılmasından dolayı BDP'li bir aileyi sorumlu tutan Uğurlayan ailesinin BDP'li aileye gösterdiği tepki ve sonucunda çıkan çaren tışmada 8 kişinin hayatlarını kaybetmeleri, Diyarbakır'da herşeye rağmen devlete güvenen ve çocuklarının geleceğini PKK'da değil, Türkiye Cumhuriyeti'nde geleceğinde gören insanlar olduğunun kanıtıdır.

Eğitim Kurumlarında PKK Etkinliği

PKK'ya en önemli kadro kaynağının sağlandığı ortamlardan birisi de başta orta dereceli okullar olmak üzere, üniversite ve dersanelerdir. Açılım politikaları sonucunda PKK'nın iyice kontrol dışına çıkan propaganda faaliyetleri ortaokullara kadar inmiş durumdadır. Bunda en önemli faktör son ikinci açılım/müzakere sürecinin hemen öncesinde durdurulan KCK operasyonlarıdır. Zira eğitim alanındaki faaliyetlerinin lokomotifi KCK unsurlarının eğitim alanındaki uzantılarıdır. Bu uzantılar okullardaki eğitimcilerin de aktif katılımları ile öğrenciye ulaşmakta ve örgüte değişik alanlarda eleman temin etme süreci bu şekilde başlamaktadır.

KCK uzantıları sınavlarda kopya ya da joker kullanmak yolları ile belirli bölümlere öğrenci yerleştirme, memur yerleştirme faaliyetlerini oldukça yaygın bir şekilde gerçekleştirmektedir. Kamuoyuna yansıyan KCK ilintili KPSS/LYS/LGS sınav çetesi bu işi en az 6 senedir yapmaktadır. Söz konusu

çetenin faaliyetleri o kadar ayyuka çıkmıştı ki, Diyarbakır'ın kafe ve kahveleri ile meşhur Sanat sokağında ya da Yüksek Kahve ve civarındaki çay ocaklarında herkesin dilindeydi. Bu konu ile ilgili soruşturmayı İzmir Cumhuriyet Savcılığı yürütmektedir.

Eğitim alanındaki KCK unsurlarının bir diğer faaliyeti ise gerek dağa eleman göndermek gerekse şehirdeki eylemlere aktif katılım sağlayacak eleman kazanmaktır. Örgüte katılım en yoğun olarak lise ve dersane öğrencileri arasından gerçekleşmektedir. Özellikle Melik Ahmet Lisesi, Şehitlik Lisesi, Toplukonut Lisesi gibi liselerin dağa çıkışta ön plana çıkması bu okullardaki KCK yapılanmasının faaliyetlerinin bir sonucu olarak görülebilir. Son dönemde KCK operasyonlarının kesintiye uğratılması bu alandaki örgütsel faaliyetlerin tavan yapmasına neden olmuştur.

Dicle Üniversitesi'nde ise dağa çıkışların iki şekilde gerçekleştiğine şahit olunmaktadır. Birincisinde örgütsel faaliyetten sabıkası olup da geri dönüşü olmamak şartı ile dağa çıkışlar; ikincisinde ise hiçbir sabıkası olmayıp özellikle yaz dönemlerinde Kandil ya da sınıra yakın kamplarda örgütsel eğitim aldıktan sonra hiçbir hukuki sıkıntı yaşamadan üniversitedeki eğitimine devam edenler.

İkinci gruptakilerin temel görevi; özellikle yurtlara yerleşip burada örgütsel faaliyetlerde bulunarak taraftar toplamak, YDG-H adlı oluşumun mahalle örgütlenmelerine öncülük ederek temin edilen elemanları pratik ve teorik eği-

timden geçirmek, üniversitede gerçekleştirilecek ses getirecek eylemlerde aktif rol oynamak ve örgüt ile üniversite arasında köprü görevi görmektir. Son bir yılda gerek yurtlarda gerekse değişik fakültelerde el yapımı patlayıcı ile birçok eylem gerçekleştiğini belirtirsek bu grubun bir hayli aktif olduğunu daha net görebiliriz. Onlarca patlayıcı ile gerçekleştirilen eylemler ve yine bu üniversiteden son eğitim-öğretim döneminde 100'ün üzerinde dağa katılımın gerçekleştiği göz önünden bulundurulursa bu teröristlerin "görevlerini çok iyi yaptığı" ortaya çıkar. Söz konusu rakam üniversite hocaları ve PKK yayın organlarının açıklamaları sonucu ortaya çıkmıştır. Bir de eğitim alıp geri üniversiteye dönenler bulunmaktadır. Onların sayısını muhtemelen istihbarat birimleri bile bilmemektedir..

Okullarda dikkat çeken bir diğer husus da pazartesi ve cuma günleri yapılan "bayrak törenlerinde" İstiklal Marşı'nın banttan okunması ve birçok öğrencinin marşı okumamasıdır. Hatta söz konusu törenlerde yasal zorunluluk bulunmasına rağmen birçok öğretmen İstiklal Marşı'nı okumamaktadır. İlde birçok okulda Atatürk büstü güvenlik nedenleri ile okul bahçesinde değil, binanın içerisinde. Özellikle kenar mahallelerdeki okullarda gönderdeki Türk bayrakları sık sık indirilmektedir. Bunların bir kısmı güvenlik güçlerine bildirilirken birçoğu örtbas edilmektedir. Resmi bayramlarda törenler yasak savmak kabildinden yapılmaktadır. 1200-1500 mevcutlu okullarda törenler 40-50 öğrenci ile

yapılmaktadır. Mahalle arasındaki okullarda yapılan törenlere çevreden muhtelif maddeler atılması ve protestolar yapılması yüzünden, törenler genellikle bahçede değil bina içerilerinde yapılmaktadır.

Diyarbakır'da Yerel Basın ve Kültürel Yaşam Üzerinde PKK Etkisi

Diyarbakır'da basın bir bölümü BDP'ye müzahir oluşumların elinde iken diğer bir bölümü de PKK/KCK baskısı altında hareket alanı kısıtlanmış oluşumların elindedir. BDP'ye müzahir yayın organlarının başında Kürtçe yayın izinleri bulunan ve bu alanda faaliyet gösteren Gün Radyo ve Gün TV gelmektedir.¹¹ BDP'ye müzahir gazete olarak belirgin bir yerel yayın organı bulunmamaktadır. Bir dönem Özgür Haber bu işlevi yürütse de daha sonra söz konusu gazete, kadrosunu kısmen değiştirerek yayın hayatına devam etmeyi tercih etmiştir. PKK'nın bu alanda çok istekli olmasının nedeni Diyarbakır'da ve bölgede kapı kapı dağıtılan yayın organı Özgür Gündem'in tirajını etkilememek olabilir. Zira bu yayın sayesinde örgüt, mesajlarını yaygın kitlelere net bir şekilde ulaştırabilmektedir.

PKK'nın diğer basın üzerinde nasıl etkili olduğunu dile getirmek için bir örnek yeterlidir. Her yıl Nevruz kutlamalarının yapıldığı "Newroz Parkı"nın tamamının alanı Bağlar Belediyesi resmi verilerine göre 136 bin metrekaredir. Aynı parkın

etkinlik alanı belediyeye göre 36 bin metrekaredir.¹² Gerek emniyet kaynakları gerekse gazeteciler alan hesaplamasını ortalama olarak bir metrekareye 4 kişi olarak hesaplarlar. Bu hesaptan hareketle 36 bin metrekareye en fazla 144 bin kişi sığabilir. Oysa bölgedeki muhabir ve gazeteciler tarafından her yıl kutlamalara katılım oranı 500 bin ile 1 milyon arasında değişen rakamlarla verilmektedir. Bu durumu tanıdığımız muhabirlerle paylaşıp nedeni sorduğumuzda **"gerçek rakamları verdiklerinde sokak eylemlerinde hedef haline geldiklerini, bazı arkadaşlarının örgüt sempatisi yüzünden bu rakamları ortaya attıklarını"** ifade etmektedirler. Bu konuda yaşanmış birçok tecrübelerinin bulunduğunu ifade eden muhabir arkadaşlar bazı arkadaşlarının eylemlerde bilinçli şekilde hedef haline getirilerek taşlandıklarını örnekler vererek anlatmaktadırlar. **"Bu yüzden her arkadaşımız örgüt ile ilgili bir haber yaparken bunun örgüt yandaşları tarafından nasıl karşılanacağını göz önünde bulundurarak haber yapar"** demektedirler.

Diyarbakır metropol olduğu için örgütün kültürel yönden kitleleri etkileme ve yönlendirme çalışmaları kısa vadede sonuç vermemektedir. Örgütün bu alanda uzun uğraşlardan sonra etkili olmayı başardığı ve sonuç aldığı yerlerin başında düğün salonları geliyor. Zira düğün salonlarında Türkçe müziğe neredeyse hiç rastlamamaktayız. Diyarbakır'da günlük hayatta yüzde 80'den fazla konuşulan dil olan Türkçe düğün salonlarında artık yer bulamamaktadır. Düğün salonları bilinçli bir şekilde PKK marş ve türkülerinin yükseldiği mekânlar haline getirilmiştir. Düğün sahipleri düğün salonunun müzik ekibine folklorik anlamda Kürtçe müzikler dışına çıkılmaması, mümkün olduğunca Türkçe söylenmesini talep etmelerine rağmen, PKK türkülerini söylemekte ısrar edilmektedir.

Diyarbakır'da PKK'ya Muhalif Olmak

Bütün Güneydoğu Anadolu'da olduğu gibi Diyarbakır'da da PKK'ya ve diğer etnik milliyetçi hareketlere karşı olan ve her türlü eleştiriye rağmen kendini devlete yakın gören ve/veya en azından örgüte rıza göstermeyen çok önemli bir kesim mevcuttur. Ancak Diyarbakır'da bu muhalefeti ancak seçimden seçime sandıkta görmek mümkündür. Çünkü en kötü durumda % 40 civarında olan (2011 seçimlerinde BDP'ye oy vermeyenleri ölçüt olarak alırsak) PKK karşıtı kesimlerin PKK/BDP'ye muhalif kimliklerini dahi ifade etmeleri terör örgütünün baskısından, oluşturmuş olduğu yapısal şiddet alanından dolayı çok zordur.

Bu durumu üç örnekte somutlaştırmak konunun daha rahat anlaşılmasını sağlayacaktır. Eşi bir kamu kurumunda müdür, oğlu da polis olan komşusunun kapısına gelen anketçilere seçimlerde oyunu BDP'ye vereceğini söylemesi üzerine olaya şahit olan bir kişi daha sonra bu hanıma **"Siz**

AK Partili değil misiniz, neden oyunuzu BDP'ye vereceğinizi söylediniz?" diye sorunca. **"Adamlar kapımıza kadar gelmiş, evimizi de öğrendiler. AK Parti'ye vereceğimizi söylesem, molotof atarlar evimizi yakarlar"** cevabını vermiştir.

Evlere gündelikçi olarak temizlik yapmaya gelip giden bir bayan, zaman zaman siyasetten söz açıldığında temizlik yaptığı evlerden birisinde BDP'li olduğunu söylemektedir. Yine temizliğe geldiği bir gün gar dolapta bulunan Türk bayrağını görünce kendini rahat hissettiğinden olsa gerek o gün ev sahibine aslında BDP'li olmadığını, ailece AKP'ye oy verdiklerini ifade etmiştir. Üstelik köylerinin daha önce iki defa PKK'lılarca basılarak yakın akrabalarının da katledildiğini eklemiştir. Ev sahibi **"Peki, neden BDP'liyim diyordun?"** diye sorunca **"Gittiğim yerlerde BDP'liyim deyince normal karşılanıyor, AK Partili olduğumu söylediğim zaman tepki alıyorum. Bu yüzden gittiğim yerlerde BDP'liyim diyerek kendimi garantiye alıyorum"** demesi baskının boyutlarının nereye kadar ulaştığını gözler önüne sermektedir.

Bir lisede görev yapan öğretmenin anlatımına göre: Son açılımın başlangıç noktası olan **"açlık grevleri"** sırasında söylemleri PKK/BDP çizgisinde yer alan sendika üyelerine, yakalarına takmaları için eylemleri desteklediğini gösterir mahiyette bir kokart dağıtır. Öğretmen arkadaşımız tenefüste hiçbir sendikaya üye olmayan Muğlalı bir arkadaşının da yakasında kokart görünce müsait bir ortamda **"Hayırdır sen ne için taktın bunu?"** diye sorar. **"Diğer arkadaşlar yakalarında bunlarla girince sınıfta öğrenciler bana 'hocam siz destek vermiyor musunuz?' diye sordular. Bunun üzerine bir zarar görmemek için taktım"** cevabını alır.

Bu kesim son açılım süreci ile birlikte şaşkınlık içerisine girmiştir. Yıllardan buyana süren bütün baskılarına boyun eğmemeye çalıştığı terör örgütü ile sadık olduğu Türkiye Cumhuriyeti devlet şimdi oturmuş birlikte kararlar almaktadır ve bu kitle süreç ile ilgili olarak, PKK'nın yoğun kazandık propagandası dışında hiçbir açık bilgiye sahip değildir. Bu in-

sanlar bölgenin geleceğinin PKK'ya bırakılması durumunda Diyarbakır dışında Türkiye'nin Batı bölgelerinde yaşama seçeneğini köklü bir şekilde gözden geçireceklerdir. Çünkü Diyarbakır'da kimin PKK'nın yanında, kimin devletin yanında olduğu etkili gizlemeler dışında bilinen veya sezilen bir husustur. Devlete sadık olan insanlar, PKK'nın ileride kendilerinden intikam alacağı düşüncesi içinde büyük bir endişeyi yaşamaktadırlar. Bu endişeyi yaşayanlar arasında Geçici Köy Korucuları önde gelmektedir.

Diyarbakır'da son 3 seçimde siyasi partilerin aldıkları oy oranları şu şekildedir. 2007 Genel Seçim sonuçları: Bağımsızlar-BDP %47, AKP %40, CHP %2, MHP %2.4 . 2009 Yerel Seçim sonuçları İl Genel Meclisi: BDP % 59.4, AKP %31.3, CHP % 1.3, MHP % 0.7.

2011 Genel Seçim sonuçları: Bağımsızlar-BDP % 60, AKP % 32.8, CHP %2.17, BBP %0.83, MHP % 0,77.

Görüldüğü gibi açılım süreçleri ile BDP zemin kaybetmiş aksine istikrarlı bir şekilde oylarını arttırmıştır. Açılımın öncüsü AKP ise son yıllarda yapılan bütün sosyal yardımlar ve yatırımlara rağmen 8 puanlık bir oy kaybına uğramıştır. Bazı çevrelerin iddia ettiği gibi açılım süreçleri BDP'ye hiçbir alanda zemin kaybettirmemektedir. Ne siyasi, ne psikolojik ne de ekonomik anlamda PKK/KCK/DTK/BDP çizgisinin hiçbir kaybı yoktur aksine yükselerek devam eden kazanımları

gözle görülür bir şekilde ortadadır. PKK meşrulaştıkça, BDP güçlenmektedir.

PKK/KCK/BDP oluşumlarının yükselen gücü ve etkisi tarafsız eğilimde olan vatandaşların yönü devletten çevirmelerine yol açmaktadır. Sade vatandaş diye adlandırılan kitle devletin, KCK unsurlarının sosyal ve siyasal şiddet eylemleri karşısında sessiz kalmasını hayra yormamaktadır. Orta ve uzun vadede Türkiye Cumhuriyeti devletininin PKK ile anlaşarak Güneydoğu Anadolu'yu terk edeceği izlenimine sahiptir.

Halen devletten yana olan kitlenin önünde bu hissiyattan dolayı dört seçenek bulunmaktadır. Birincisi bölgeyi terk ederek daha rahat bir ortamda yaşamlarını sürdürmektir. Nitekim son dönemde devlet yanlısı bazı vatandaşlar Diyarbakır'ı terk ederek, Batı illerine göç etmektedirler. İkincisi örgüte itiraz etmeyerek bölgede yaşamlarını sürdürmek seçeneğidir. Üçüncü seçenek örgüte açıktan meydan okuyan Mustazaf/Hizbullah oluşumlarının yanında yer almaktır. Dördüncüsü ise en zor olanı devletin yanında yer alarak örgütten gelecek saldırıları beklemektir. En zor olanı; devletin yanında yer almaktır, çünkü bu seçeneği tercih edenin ömrü, iş yeri molotoflanması, bir gün aracının yakılması, seyahat özgürlüğünün kısıtlanması, çocuğunun okulda arkadaşlarınınca dışlanması, komşusuyla bile görüşmemesi, iş yerinde diğer arkadaşlarınınca dışlanması vb ihtimallerden hangisiyle

PKK ve belediyenin tüm Kürtçeleştirme çabalarına rağmen hayat Türkçe devam ediyor. Diyarbakır'da komi arayan lokantalar iş ilanlarını Türkçe yapmaya devam ediyorlar.

karşı karşıya kalacağını beklemekle geçecektir. Kısacası Diyarbakır'da devletin yanında yer almanın maliyeti oldukça yüksektir.

Geçici Olmayan Köy Korucuları

Güneydoğu Anadolu'da sayıları yüz bini bulan Geçici Köy Korucular aileleri ile birlikte en az 500 bin nüfusa sahiptir.¹³ Geçici Köy Korucuları açılım sürecinin sonunda 30 yıldan buyana Türkiye Cumhuriyeti'nin birliği ve dirliği için savaşmış olmalarından ötürü akıbetlerinin ne olacağı, hangi bedeli ödeyecekleri konusunda hiçbir net bilgiye sahip değiller. Bu durum onları büyük bir güvensizlik içerisinde bırakmıştır. Zira yıllar yılı örgüte karşı silah kullanmış bu insanlar, yarın hiçbir güvencesi olmayacak şekilde örgütün insafına terk edilmekle karşı karşıya kalabileceklerini düşünmekte.

Bir korucu "**Güneydoğu'da korucunun fonksiyonu askerden daha önemlidir. Asker ve polis, birkaç yıl kalıp gidiyor. Ama biz hep buradayız. PKK polisi, askeri, kaymakamı serbest bırakıyor. Ama korucuyu bırakmaz. Bir kez hedef duruma geldik. Barış güzel de, barıştan sonra korucuların durumu ne olacak?**" diye sormaktadır. Bir başka korucu ise "Sabit adreslerimiz olduğu için can güvenliğimiz yoktur. Bu bölgede farklı insanlarla mücadele vermişiz. O insanların aileleri ortadadır. Sabit adresli olan korucunun silahını aldığı zaman hiçbir güvencesi kalmıyor" demektedir.

En acı konuşan korucu ise "**Biz fedakârlık yapmaya hazırız. Ancak, yarın barış sürecinden sonra bu sorun kan davasına dönüşürse can güvenliğimiz nasıl sağlanacaktır. Kan davasına dönüşmemesi için Devletin tedbir alması gerekiyor. Yarın bu süreçten sonra ortada kalırsak ne olacak bize. Sokak ortasında vurulabiliriz. Kan davasına dönüşmesinden tedirginiz. Çocuklarımızı okutamıyoruz, ben köyden ilçe merkezine gönderemediğim için liseden sonra çocuklarımı okutamadım. Kaçırılır diye korkuyordum. Bu sürecin en fazla mağduru da koruculardır**" diye konuşandır.¹⁴

Bu belirsizlik ve korku bölgede bulunan bazı korucu ailelerinin devlete olan güvenini sarsmakta ve örgütün siyasi kanadı BDP ile ilişki kurmaya itmektedir. Müzakere süreci ile birlikte bazı korucu ailelerinin kendilerini boşlukta hissedip BDP'ye yakınlaşmaya çalıştığı da dikkat çekicidir.

PKK'ya yıllarca destek veren şahısların istikrarlı olarak yükseldiği, zenginleştiği, hiçbir can güvenliği endişesi taşımadığı, aksine alabildiğine itibar kazandığı göz önünde olan bir ortam ve süreçte devlet yanlısı sade vatandaşın ve/veya korucuların devlete güvenmesi, devletin de yanında yer alarak; itibar katliamına maruz kalmak, seyahat özgürlüğünü kısıtlamak, can güvenliğini tehlikeye atmak, ekonomik soyutlanmaya uğramak, çevreden dışlanmak gibi sonuçlara katlanmasını beklemek zaten abesle iştirigaldir.

Son açılım süreci birilerinin iddia ettiği gibi bölgede devlete aidiyet duygusunu arttırmamış aksine hiç olmadığı kadar alt seviyelere düşürmüştür. Örgüte destek verenlerin temel taleplerinin devlet tarafından kabul gördüğü, devletin silahlı isyancıları muhatap alarak masaya oturduğu, devlet adına örgüt ile görüşmelerde istenmeyen valilerin merkeze alındığının ifade edildiği bir ortamda sade vatandaşın geleceğinin hesabını devlet üzerinden değil, örgüt üzerinden yapması doğaldır.

Son olarak devletin itibarının topladığı vergi ile doğru orantılı olduğu tezinden hareket edersek bölgeden toplanan vergiler diğer illere göre ne durumdadır? Kaçak elektriğin bölgedeki ortalamasının yüzde 60'larda seyretmesi itibar ile doğru orantılı mıdır? Diyarbakır'da BDP'nin oy oranı yüzde 60'lar civarında iken kayıp kaçak elektrik oranının aynı oranda yüzde 60'lar civarında olması tesadüf müdür? Değildir tabii ki, çünkü Diyarbakır'da kaçak elektrik kullanmayanlara devletin adamı, devlete itibar eden anlamına gelen "devletçi" yakıştırması yapılmaktadır.

Bölgede Etkili Bir Oluşum: Hizbullah

PKK'nın baskın olarak görüldüğü bölgede ve Diyarbakır'da sesleri pek fazla çıkmayan ancak sessizce büyüyen Hizbullah faktörü de göz önünde bulundurulmalıdır. 1990'lı yıllarda bölgede PKK ile girdiği mücadelede adından söz ettiren bu oluşum daha sonra liderleri Hüseyin Velioğlu'nun öldürülmesi ile birlikte yeni bir yönetime başvurarak etkisini devam ettirmek istemiştir.

Bu yöntem de bölgede vatandaşlar arasında PKK taraftarlarının yoğun propagandası ile oluşturulan "satırlı, kezaplı saldırıların, tek kurşunlu infazların faili olan oluşum" imajını silmeye yönelik STK'laşma furiasıdır. Öyle ki bölgede söz konusu Hizbullahi oluşuma müzahir onlarca dernek, vakıf, birlik, platform vb adlarla kurulmuştur. Bunlara paralel olarak gazete, dergi, yayınevi, haber ajansı, internet siteleri gibi basın yayın faaliyetleri de söz konusu oluşumun faaliyetlerinin tanıtılması amacıyla kullanabilmektedirler. Son olarak Mayıs 2013'de PKK'lularla Diyarbakır Dicle Üniversitesi'nde yaşanan çatışmada basın alanındaki faaliyetlerin meyveleri alınmış ve PKK'luların dezenformasyon çalışmalarına anında cevap verme imkanı bulunmuştur.

Açılımlarla ilgili olarak Hizbullahi oluşumun tavrına yönelik bir ipucu olması bakımından Dicle Üniversitesi'nde yaşanan olay önemlidir. Burada Hizbullah hem AKP Hükümetine hem de PKK'ya mesajlar vermiştir. Hükümete yönelik olarak "bölgede biz de bir gücüz, bizim de bir tabanımız var, bizi de denkleme dâhil edin" mesajı vermiştir. PKK'ya da "çatışmasızlık döneminde en büyük rakibin ben olacağım, bölgede bizim de sözümüz olacaktır", mesajı verilmiştir. Bütün bunlara rağmen Hizbullah halen kapalı bir

Resimde görülen Diyarbakır-Bağlar ilçesinde bir market duyurusunu Türkçe yapmış.

kutudur ve önümüzdeki dönemde ne yapacağına dair bir netlik görülmemektedir.

Diyarbakır'da Güvenlik Güçlerinin Moral Motivasyon Düşüklüğü

İkinci Açılım sürecinde PKK ve yan kuruluşların mensupları "devleti, orduyu, polisi mağlup ettik" ruhunu ve propagandasını yayarken, hukukun askıya alınması sonucunda PKK'ya karşı hukukun emrettiği uygulamaları gerçekleştiremeyen güvenlik güçlerinin terörist unsurlar ile mücadelede eli kolu büyük ölçüde bağlanmış. Belki Diyarbakır'daki mevcut PKK ve yan kuruluşlar ile güvenlik güçleri arasındaki ilişkiyi en iyi Diyarbakırlı bir büfeci'nin aşağıdaki gözlemi anlatmaktadır: "Ağabey, bunlara ne versen biraz daha fazlasını isterler. Ben 20 yıldan fazladır burada büfe işletiyorum. 90'lı yıllarda vatandaş resmi giyimli bir asker, polis kaldırımdan yürürken yanından çekinerek geçmekte hatta bazen kaldırım değiştirmekteydi. Şimdi ise geçen gün kendi gözlerimle gördüm iki tane genç resmi giyimli polise omuz attı ki gerginlik çıksın da olay olsun. Allahtan polis alttan adlıda olay çıkmadı. Son durumumuz işte bu Allah sonumuzu hayretsin."

Son açılım süreci PKK'nın silahlı kanadının merkez üssü olan Lice'de adeta kurtarılmış bölgeler oluşturmasına ortam hazırlamıştır. 23 Mayıs 2013 tarihinde Lice kırsalında gerçekleştirilen planlı esrar operasyonunda yaşananlar da gerçekten ibret vericidir. Daha önceden planlandığı şekilde

köylere operasyon düzenleniyor. Girilen evlerden birisinde bilgisayara ve bir cep telefonuna el konuluyor. Operasyondan ve olaydan haberi olan BDP/KCK yandaşları Lice'den ve Diyarbakır'dan araçlarla hızla söz konusu köylere gelerek, köylerde bulunan milisleri de harekete geçirerek halkı kışkırtmaya başlamışlardır. Yaklaşık 300 kişi Jandarma ve Polis Özel Hareket ekiplerinin bulunduğu araçlarının önünü kesmiş ve el konulan esrarları ve bilgisayarı geri istemişlerdir. Örgüt yandaşlarının bu talep ile sergiledikleri cüretkarlık dahi durumun anlaşılır bir fotoğrafını vermektedir.

Operasyonu yöneten komutan "yukarılardan" gelen telefonlara rağmen direnmiştir. Tam üç saat boyunca adeta "rehin" alınan güvenlik güçleri, köylülerin taş ve molotoflarla saldırısı üzerine komutanın talimatıyla meşru müdafaa hakkı kullanılarak kalabalığı dağıtmıştır. Bu arada yaşanan arbedede güvenlik güçlerini taşımakta olan bir minibüs yakılmış, birçok güvenlik görevlisi yaralanmıştır.

Lice'de PKK'luların açtıkları sözde şehitliği 10 gün önceden haber alan güvenlik güçleri durumu hiyerarşik olarak sorumlulara iletmelerine rağmen operasyon için mülki idareden gereken izni alamamışlardır. Kendilerine sadece izleme görevi yapmaları, fiili müdahaleden kaçınmaları yönünde sözlü olarak telkinde bulunulmuştur. Sonuçta ortaya Türkiye'nin hayretle izlediği o görüntüler çıkmıştır. Bu dönemin en belirleyici karakteri de yasal mevzuata aykırı durumların yasanın emrettiği şekilde yapılması değil, sözlü olarak vaziyetin idare edilmesidir.

Diyarbakır'ın bazı küçük ilçelerine Diyarbakır'dan periyodik aralıklarla giden Özel Harekat polisleri bu ilçelerde geçici zamanlı olarak görev yapmaktadırlar. Bu görevlere giden polisler ateşkes ve PKK'nın çekilme sürecinde de ilçe merkezlerine kara yolu ile değil, helikopter ile gitmeye devam etmektedirler. Anlaşılan "ateşkese", PKK'nın çekilmediğine en başta güvenlik bürokrasisi inanmamaktadır ki, herşey normale dönmüş gibi hareket etmektendirler.

Güvenlik bürokrasisi aslında burada kimin ne yaptığını çok iyi bilmektedir. Kim örgüt yanlısı, kim örgütü arkasına alarak zenginleşiyor, kim hangi olaylara karışıyor? Bunların çoğunun cevabı güvenlik güçlerince bilinmektedir. Ancak yürütecekleri faaliyet "açılıma zarar verir mi", "açılımı sabote etmekle suçlanırmıyız" gibi çekincelerle kesintiye uğramaktadır. Bu süreçte Diyarbakır'da onlarca yasadışı örgütsel eylem gerçekleştirilmiştir. Sonuçta göz altına alınan eylemci sayısı eylemlerin karşılığı değildir.

Bu durumu özetlemesi, güvenlik güçlerinin hissiyatını göstermesi bakımından yaşanan şu olay oldukça öğreticidir. Şehrin olay yaşanan belli başlı bölgelerinden birisi olan Üniversite yolu üzerindeki Fiskaya'da aracı yakılan bir vatandaş olay yerine gelen emniyet amirine "Baksana adamlar hemen

karşıda duruyor, benim aracımı onlar yaktı, bakın size de molotof atıyorlar, ne duruyorsunuz, buradan bakmakla olur mu?" diye sitem ediyor. Emniyet yetkilisi "Beyefendi ben de emir kuluyum, öyle kendi kafama göre hareket edemem. Baksana telsizden sürekli 'sokaktan içeri girmeyin, yolu açın orada beklemede kalın' anonsu geçiyor. Daha geçen gün Şehitlikte böyle bir olaya müdahale ederken panzer bir eylemciye çarptı. Ondandan sonra kıyamet koptu, soruşturma üzerine soruşturma açıldı. Açılım sürecini sabote etmekle suçlandık. Bundan sonra bu şekilde hareket edeceğiz, yoksa biz bilmiyor muyuz, karşıdaki üç tane çakalı kafasından tutup yakalamayı."

Özetle bölgede çalışan güvenlik güçlerinin ruh hali, moral motivasyonu hiç iyi durumda değil. Bir tarafta her gün artarak devam eden sokak eylemleri, diğer tarafta "açılım süreci"nin zarar görmesi ihtimali, onları çaresizliğe sevk etmektedir. Öyle ki medyanın da etkisi ile açılım süreci vatandaşta çok ileri düzeyde beklentiler oluşmasına yol açmıştır. Trafik polisi bir uygulama anında hız sınırını aşan vatandaşa ceza yazmaya çalışınca, vatandaş anında itiraz eder "hani açılım süreci başlamıştı kardeşim". Bu tür olaylarla karşılaşan güvenlik güçlerinden işlerini sağlıklı bir şekilde yapmalarını beklemek mümkün değildir.

Sonuç

Birinci Açılım Süreci'nde olduğu gibi İkinci Açılım sürecinin de hazırlıksız ve plansız bir şekilde stratejik bir planlamadan uzak, özellikle Kuzey İrlanda barışı çerçevesinde Büyük Britanya ile IRA dahil, Kuzey İrlandalı örgütler arasında yürütülen müzakerelerden dersler alınmadan yürütülmesi neticesinde PKK bölgede tarihinin en etkili olduğu seviyeye ulaşmıştır.

Etkili bir planlama olmadığı gibi, Başbakan yardımcısı Bülent Arınç'ın "En sonunda başarısız olursak ne olur; bugünlere dönmüş olacağız. Çok fazla bir kaybımız olmayacak. Ama bir de tutarsa, başarılı sonuçlar alırsak ne olacak, kaymaklı baklava olacak. Kaybedeceğimiz bir şey yok ama kazanacağımız çok şey olabilir" sözlerinde yer bulan "ya tutarsa" şeklinde planlamalar ancak Nasreddin Hoca'nın fıkralarına konu olabilir ya da PKK'nın etkinliğinin artmasına yol açabilir. Ne yazık ki, tutmamış ve PKK'nın etkinliğinin artmasına yol açmıştır.

AKP Hükümeti'nin zeminini hazırladığı bir ortamda Diyarbakır'da gerçekleşen 2013 yılı Nevruz kutlamalarında Abdullah Öcalan'ın dolaylı olarak konuşturulması ile PKK ve Kürt milliyetçiliği zirve yaparken, bu durum devlet görevlileri ve devlete yakın olan vatandaşlar için bir travmaya dönüşmüştür. Vatandaşın gözünde devlet desteği/aracılığı ile yapılan Nevruz kutlamalarından sonra Diyarbakır'daki atmosfer örgütün lehine radikal ve hızlı bir şekilde değişmiştir. Açılım süreci ile çözüm için yaratılan hava PKK'nın zafer kazandığı algısına dönüşmüştür. PKK'nın lehine oluşan bu hava tarafsız vatandaşın aklını karıştırmıştır. Kimi gençlerin kurulacak sözde Kürdistan devletinde görev almak umuduyla dağın yolunu tutmasının altında yatan temel etken tam da bu algılama olmuştur.

Açılım süreci ile birlikte bölgede Kürt etnik ırkçılığının lokomotiflerinden olan KCK adı verilen oluşuma yönelik operasyonlara son verilmesi hatta bazı mahkemelerin çözüm sürecine jest olarak algılanacak şekilde etkili bazı KCK elemanlarını salıvermesi PKK yapılanmasının kurumsallaşmasının önünü sonuna kadar açmıştır. KCK'nın yeniden faaliyete geç(iril)mesiyle birlikte PKK unsurlarının halk üzerindeki etkisi hızla artmaya başlamıştır. Son dönemde medyada yer alan YDG-H Asayiş oluşumlarından tutun da, işadamlarına vergilendirmeler yapılmasına kadar birçok alandaki faaliyetlerin sorumlusu adı geçen PKK oluşumuna aittir. KCK'nın önemini çok iyi bilen örgüt temsilcileri hükümet ile müzakere sürecinde ilk ve en önemli talep olarak bu unsurlara yapılan operasyonların sonlandırılmasını, içerideki elemanlarının tahliye edilmesini istemiştir. Bugün gelinen noktada KCK bölgede istediği gibi at koşturmaktadır.

BDP'li belediyeler ileride kurulması planlan özerk devletin bürokratik kadrolarını yetiştirmekte, okul, kreş, meslek edindirme merkezleri, sağlık merkezleri gibi devletin kurumlarına paralel yapıları çoğaltarak devreye koymaktadır. DTK ise mahalle mahalle seçimler yapıp kendi meclislerini oluşturmaktadır. Bu meclis siyasette, sağlıkta, eğitimde, ekonomide kısacası hayatın her alanında çalışmalar yürüterek belediyeler ile birlikte adeta paralel devlet olarak adlandırılabilir faaliyetler göstermektedir. Bölgede vatandaşın sosyal, psikolojik durumu maalesef 1992-1993 yıllarındaki ile büyük benzerlikler göstermektedir. Devletin söz konusu kötüye gidişe son vererek inisiyatif örgütün elinden alması gecikirse bölge insanı tamamen örgütün kuklası durumuna düşecek, insanların yönü de Ankara'dan başka yönlere dönecektir.

DİPNOTLAR

- 1 "Masada da Kaybetmeyeceğiz", Özgür Gündem Gazetesi, 19-4-2013 http://www.ozgur-gundem.com/?haberID=70763&haberBaslik=MASADA%20DA%20KAYBETME-YECE%20E%20C4%9E%20B0Z&action=haber_detay&module=nuce erişim tarihi 4-8-2013
- 2 "Demirtaş: Silahlı Mücadelenin Yüzde 99'u Bitti" Ntvmsnbc.com, 22 Mart 2013, <http://www.ntvmsnbc.com/id/25430636/> erişim tarihi 4-8-2013
- 3 Hürriyet, 25 Haziran 2013, Yalçın Doğan, "Önce vatan gitti, PKK geldi"
- 4 DTK bu konuda son derece organize olmuş ve temeli birkaç yıl öncesinde atılmış bir kurumdur. TC Kanunları ile hiçbir alakası yoktur. Dernek, vakıf vb hiçbir statüsü olmadan rahatça kamuoyu önünde faaliyetlerini sürdürmektedir. Mesela son Diyarbakır Ticaret Odası seçimlerini kazanan Mavi listeyi DTK oluşturmuştur. Ayrıca DTK oluşumunu daha net anlamak için bakınız <http://www.haberturk.com/gundem/haber/651398-dtk-43-ilde-ozerk-meclis-secimi-yapti> erişim tarihi 4-8-2013
- 5 CHP Tokat Milletvekili Orhan Düzgün'ün bu konudaki soru önergesi için bkz. İnternethaber, 24 Temmuz 2013
- 6 Bakınız "Anadilde Eğitim Türkiye'yi Bölmez", Sur Belediyesi resmi internet sitesi <http://sur.bel.tr/turkce/?p=5044> erişim tarihi 4-8-2013, "Bağlar Belediyesi'nden Kürtçe Dil Kursu", <http://www.diyarinsesi.org/haber/baglar-belediyesinden-kurtce-dil-kursu-42545.htm#ixzz2bfQN09gm>, erişim tarihi 4-8-2013
- 7 Bakınız <http://www.baglar.bel.tr/bilgi760-Ferzad-Kemanger-Egitim-Destek-Evacildi.baglarbelediyesi>, "Alternatif Eğitim Direniyor", Özgür Gündem, 23-1-2012 http://www.ozgur-gundem.com/index.php?haberID=30250&haberBaslik=Alternatif%20e%20C4%9Fitim%20direniyor!&action=haber_detay&module=nuce erişim tarihleri 4-8-2013,
- 8 Bakınız "Diyarbakır'da Yüzbin Kitaplık Kütüphane Açıldı" <http://www.diyarbakir-haber.gen.tr/haber-3873-Diyarbakirda-yuzbin-kitaplik-kutuphane-acildi.html>, erişim tarihi 4-8-2013 Ayrıca her mahallede Gençlik Kütüphanesi adı ile merkezler açılmakta. Bu kütüphanelere de genellikle örgütsel faaliyetlerde ölen kişilerin adları verilmektedir.
- 9 Ömer Evsen, Türkiye Diyanet Sen, Diyarbakır Şube Başkanı, "Diyarbakır ve Uyuşturucu Tarlaları", 24 Tem 2013, Kanal 5.com.tr
- 10 Ceyhan Borkurt, "Diyarbakır'ı Kaybettik Çünkü Anakara'yı Kaybettik", 21. Yüzyıl Dergisi, Sayı:53, Mayıs 2013
- 11 Bu TV'nin yayın politikasına bir fikir olması bakından bakınız "Gün TV Haber Turu" http://www.youtube.com/watch?v=_8yTj4KrDyM erişim tarihi 4-8-2013
- 12 Bakınız <http://www.diyarbakir.bel.tr/printnews.aspx?id=1849> erişim tarihi 4-8-2013
- 13 Ali Rıza Özdemir, PKK ve Korucular.
- 14 Faruk Balıkcı, Hürriyet, "Ya Gelip Bizi Vururlarsa" 8 Nisan 2013.